

[B] **HET IS ONOPGEMERKT GEBLEVEN.
“MONTE CARLO” VAN PETER TERRIN**

Sinds zijn debuut *De code* (1998) werkt Peter Terrin (*1969) aan een merkwaardig consistent oeuvre, en hij laat zich daarbij door niets of niemand van de wijs brengen. Laatbloeiër Terrin weet wat het is om in de luwte te vertoeven. Jarenlang schreef hij romans en boeken die slechts door fervente literatuurvolgers werden opgemerkt. Tegelijk nam hij royaal de tijd om als auteur tot wasdom te komen.

In Terrins eerste, soms haast allegorische verhalen en romans schreef hij overwegend over een samenleving die in de ban was van een allesverlammend gevaar, en zich wentelde in een rigide veiligheidsdenken. Je zou het haast visionair kunnen noemen, maar in wezen maakte hij ook de naschokken van 9/11 voelbaar. Telkens zette Terrin eerst zorgvuldig zijn bakens uit om later pas sluipenderwijs surrealisme en vervreemding toegang te verlenen. Daarna kreeg de ontwrichting vrij spel, zoals in de roman *Blanco* (2003) en de verhalenbundel *De bijeneters* (2006). Terrin leek op weg om een *writer's writer* te blijven. Stijlverwantschap met fameuze lieden als Willem Frederik Hermans, Franz Kafka en F. Bordewijk is hem veelvuldig toegeschreven, net als zijn voorliefde voor de existentialist Albert Camus. Maar Terrin wist zich aan hun invloed te onttrekken. Op haast behoedzame wijze belandde hij op nominatielijsten voor de AKO en Libris Literatuurprijs, om zich met *De bewaker* (2010, goed voor de Europese Literatuurprijs) sterker in de lezersgunst te werken.

Tijdens het schrijven van *Post mortem* gebruikte hij voor het eerst biografische gegevens en ging het onderwerp met hem aan de haal. Terrin begon met een vreemdsoortig haasje-over tussen realiteit en fictie. Hij voerde een schrijver op die over een schrijver schrijft. Die doet op zijn beurt hetzelfde, om ten slotte zijn biograaf te worden, die het kluwen van zijn leven moet ontrafelen. Het leidde tot merkwaardige verdriedubbelingen van Terrins alter ego. De complexe roman werd – enigszins verrassend – bekroond met AKO Literatuurprijs en bevorderde Terrin ook in Nederland tot een topauteur.

Monte Carlo – dat op de longlist van de AKO, de Libris en Gouden Boekenuil staat – is zijn eerste

roman na zijn druk becommentarieerde overstap naar De Bezige Bij. En het lijkt alsof zijn schrijverschap – zij het met de weliswaar tragische geschiedenis van formule 1-mecaniciën Jack Preston – een lichtere en zachtere toon opzoekt, zo merkte de kritiek unisono op. In wezen is dit een vrij klassieke vertelling. *Monte Carlo* laat zich lezen als een uit de hand gelopen novelle. Concies en puntgaaf, met veel witregels en korte hoofdstukken. Alsof elk woord op zijn plaats staat en de radertjes perfect in elkaar passen. Maar toch blijf je als lezer wat beduusd achter aan het eind. Wie heeft wie in het ootje genomen? “Pas nu heb ik het gevoel dat ik de mogelijkheden van de roman ten volle kan beginnen uitbuiten”, zei Terrin in een interview in *De Morgen*. “Bij elk nieuw boek moet je het gevoel hebben dat je nét niet zult slagen, dat je op de toppen van je tenen moet gaan staan.” Precies dat vrijwel klassieke vertelpatroon vormde bij *Monte Carlo* Terrins uitdaging, evenals de introductie van een alwetende verteller.

Monte Carlo oogt frivool en ook het omslag verheft die bedrieglijke zorgeloosheid. De foto op de cover wordt binnenin omschreven: “Ze was verzonken in gedachten, terwijl ze achter de brede, slappe rand van haar hoed voor het felle zonlicht schuilde, dat door de gaatjes fonkelende diamanten op haar gezicht strooide.” Terrin bezingt hier Deedee, de befaamde (fictieve) Amerikaanse filmster om wie het allemaal draait. En natuurlijk, de atmosfeer van het ministaatje aan de Azurenkust, bekend om zijn status als belastingparadijs en zijn formule 1-stratencircuit, associeer je automatisch met een zekere wuftheid, al is die intussen danig afgevlakt en gestandaardiseerd. Toch blijft Monaco een gedroomd decor voor een schrijver, zeker wanneer je, zoals Terrin, gefascineerd bent door het formule 1-geraas.

Centraal in *Monte Carlo* staat de automonteur Jack Preston, een wat naïeve, wereldvreemde zesendertigjarige man, die zich heeft opgewerkt bij het Britse topteam Lotus. Op de dag van de formule 1-race in Monaco, jawel in mei 1968, redt hij het leven van de Amerikaanse filmster Deedee. Zij – die de wereld in voortdurende luminositeit zet met haar verschijning – verwaardigt zich om de start bij te wonen en zich te onderhouden met prins Rainier. Daarna houdt ze zich zelfs op in de pilotendug-outs

en begeeft ze zich op het asfalt. Tot het noodlottige moment waarop door lekkende brandstof een bolide vuur vat en Jack Deedee van een gewisse dood redt. Maar in het tumult blijft zijn daad onopgemerkt. Deedee is nagenoeg ongedeerd, Jack verbrandt zijn hoofd, billen en rug en moet naar het ziekenhuis in Nice.

Hier start het eeuwige verlangen naar erkenning van zijn interventie. Want het is Deedee's lijfwacht die officieel gehonoreerd wordt. Preston begint aan een soort betrekkingswaan te leiden – een kenmerk waarmee Terrin-personages wel vaker behept zijn, al is die hier “positiever” gericht en minder door angst ingegeven. Terug in zijn woonplaats Aldstead vermoedt Jack dat Deedee geheime boodschappen naar hem stuurt, zelfs als ze op het tv-scherm komt. “Ze zou snel van zich laten horen en met warme dankbaarheid aan de wereld onthullen wie haar op de Boulevard de Eerste echt van de vlammen gered had.” Maar hoelang kun je jezelf begoochelen? Tijdens een tv-programma, waarvoor het hele dorp van Preston massaal uitrukt naar het café, hoopt Preston op een teken. Dat zit enkel in zijn hoofd. Zelfs wanneer hij door Lotus ontslagen worden, blijft hij wachten op een signaal. “Hij zou gezien zijn ‘recente inspanningen’ meer gaan verdienen. Hij zou samen met de piloten het uithangbord van het team worden, een voorbeeld voor de jeugd.” Later meent hij dat Deedee hem als hoofdrolspeelster Emma Peel in *The Avengers* bericht en dat haar “*I Love you*” voor hem is bestemd.

De voortzetting van zijn leven in Aldstead valt Jack zwaarder, zijn huwelijk lijkt te verkrumelen, ondanks het feit dat zijn echtgenote Maureen hem door dik en dun steunt. Preston wentelt zich in illusies. Hij gaat Deedee opsporen bij opnames op een hondenrenbaan (we zouden het nu “stalken” kunnen noemen), maar een blikwisseling levert geen blijk van herkenning op. Geleidelijk aan wordt Jack de risee van het dorp, een Mister Nobody, even sterk genegeerd als de zwakbegaafde Ronny, die in zijn smeerpot werkt. Net als zijn dorpsgenoten ga je je geleidelijk afvragen of Jack de reddingsoperatie enkel in zijn eigen hoofd heeft beleefd. En je merkt hoezeer Jack tussen de plooiën van twee tijdvakken valt: een wereld in drastische verandering waar hij – nog gelooid in de jaren vijftig met zijn brillantehaar – geen deel meer aan heeft.

Terrin sleept de lezer mee in een gewiekste, fijnmazig gecomponeerde vertelling, die bij momenten uit de pen van Ian McEwan had kunnen vloeien. Stilistisch is Terrin als schrijver ontzettend gegroeid: hij schrijft soeverein en soepel. Maar daar blijft het niet bij. Deze kleine roman houdt je ook na lezing lang in zijn ban en dwingt je na de laatste pagina vrijwel meteen tot terugbladeren. Je denkt: is ons iets fundamenteels ontgaan? Talloze keren denk je het geheim van dit boek te kunnen betrappen, maar dan glipt het je als los zand door de vingers. Terrin neemt bijvoorbeeld ruim de tijd om de initiële scène op het stratencircuit vorm te geven, een prachtig staaltje beschrijvingskunst waarin ook het decor tot leven komt – en dat voor een schrijver die bewust nooit ter plekke is geweest. Bovendien is dit een roman waarin elk minuscuul detail een rol speelt, volgens het adagium van W.F. Hermans dat er geen mus van het dak mag vallen zonder dat dit betekenis genereert voor het verhaal. Let u even op de fotografe naast de Italiaanse dikke man op de tribune. Zij heeft de sleutel tot het geheim. Maar het blijft binnenshuis, het komt – helaas voor Preston – nooit aan de oppervlakte. In *Monte Carlo* slalom je tussen waanwerelden, desillusies en geloof, en stuit je op de onbereikbaarheid van beroemdheden. En dan merk je hoezeer de formule 1-wereld het uitgelezen decor is. Omdat het ook een branche is waarin elk foutje genadeloos wordt afgestraft.

De personages lijken op het eerste gezicht een speelbal van een dobbelende en wrede God, die regelmatig om het hoekje mag kijken. Of wordt het lot dan toch gestuurd? Zal Deedee in extremis haar verdiende loon krijgen, omdat ze Jack negeert? “God had hem na al die tijd gelijk gegeven. Hij had hem verhoord. Maar Hij had hem niet beloofd voor zijn offer in Monte Carlo. Hij had Deedee gestraft voor haar nalatigheid.” Is dit een wrede God of net een die houvast biedt? Of een God die tijdig het evenwicht herstelt? Onderschat ook niet de rol die de zwakzinnige Ronny in *Monte Carlo* krijgt toegemeten. “Waarom werd Ronny gespaard en gekoesterd als een kleinood? En waarom stuurde God hem aldoor naar hem toe?”, vraagt Preston zich af. Aan het eind lijkt hij er vrede mee te hebben. “God waakt vooral over de kinderen, Ronny, wist je dat?” Terrin alludeert hier ondubbelzinnig naar *Post mortem* en zijn eigen tocht naar het geloof, nadat zijn dochtertje

een herseninfarct heeft overleefd.

Een bijna elegisch en op het randje van de kitsch verzeilend slotakkoord – met de maanlanding, de blik naar de hemel en de stap naar onsterfelijkheid – brengt de lezer enigszins in verwarring. Niets is wat het lijkt in *Monte Carlo*. Interpretatieverslaafden hebben nog wel even de handen vol met deze tantaliserende roman.

DIRK LEYMAN

PETER TERRIN, *Monte Carlo*, De Bezige Bij, Amsterdam,
2014, 174 p.
